

کتابخانه ملی ایران
مست و پیمین ما سیدها و پیمین ما سیدها
مست و پیمین ما سیدها و پیمین ما سیدها

سید مست و پیمین

حضور ارزشمند آن انتشارات و پیمین دوره نمایندگان علمی کتاب تهران شایسته
احترام است. این حضور فعال، نادرست و نادرست و نادرست و نادرست و نادرست و نادرست
واللهی انسانی و پیمین در راه و وصول به سیمین است.
از تلاش ارزشمند شما را و خوشحالی و خوشحالی با عنوان غرور و بزرگواری و بخش
این دوره نمایندگان و قدر دانی می شود.

بسمین در
معاون امور فرهنگی و ریس نمایندگان

ادبیات سال چهارم
(پیش دانشگاهی)

چاپ اول

تألیف:

مهران شرفی

تخته سیاه

سرشناسنامه : شرفی، مهران
عنوان و نام پدیدآور : ادبیات سال چهارم (پیش‌دانشگاهی / مؤلف مهران شرفی)
مشخصات نشر : تهران: تخته‌سیاه، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری : ۲۰۸ ص. - مصور (رنگی): ۲۲ × ۲۹ س.م.
شابک : ۶ - ۲۱ - ۶۹۹۷ - ۶۰۰ - ۹۷۸ : ۱۳۵۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
موضوع : دانشگاه‌ها و مدارس عالی - - ایران - - آزمون‌ها
موضوع : ادبیات فارسی - - آزمون‌ها و تمرین‌ها (متوسطه)
موضوع : ادبیات فارسی - - راهنمای آموزشی (متوسطه)
موضوع : فارسی - - دستور - - آزمون‌ها و تمرین‌ها (متوسطه)
موضوع : فارسی - - دستور - - راهنمای آموزشی (متوسطه)
رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۲ الف ۴ ش / LB ۲۳۵۳
رده‌بندی دیویی : ۳۷۸ / ۱۶۶۴
شماره کتابشناسی ملی : ۳۱۹۰۱۸۷

انتشارات تخته‌سیاه

نام کتاب: ادبیات سال چهارم (پیش‌دانشگاهی)

مؤلف: مهران شرفی

ناشر: تخته‌سیاه

چاپ اول: ۱۳۹۲

تیراژ: ۳۰۰۰ جلد

حروف‌نگار: گروه تایپ انتشارات

صفحه‌آرایی: صنم آفریگان

مدیر هنری چاپ جلد: حسین جلیلی

طراح جلد: ترانه میلادی

ناظر چاپ: عبدا... فتوحی

قیمت: ۱۳۵۰۰۰ ریال

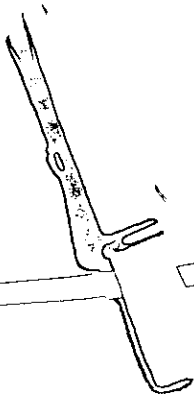
شابک: ۶ - ۲۱ - ۶۹۹۷ - ۶۰۰ - ۹۷۸

صندوق پستی ۴۳۴-۱۳۱۴۵ انتشارات تخته سیاه

۶۶۴۰۰۳۰۰ - ۶۶۴۰۰۳۳۰

ای خدا ای فضل تو حاجت روا با تو یاد هیچ کس نبود روا

سپس گذشته شاگردان قدیم و استادان امروز بنده، خانم‌ها نگار بهمنی و فوزان برومند اکثر مطالبی را که در کلاس به عنوان دروس و نکته ارائه می‌کردم - از سر لطف و مهربانی و بی‌هیچ چشم‌داشتی - در جزوه‌ی کرد وری گردید تا در سال جدید به صورت یک جزوه مرتب و منظم در کلاس‌ها ارائه کنم که هم برای دانش آموزان مفید باشد و هم کار تدریس بنده آسان‌تر شود.

جداً هم داشتن چنین جزوه‌ای ضروری می‌نمود. در مجال 'سک کنکور' نمی‌توان تمامی مطالب را ریز به ریز سر کلاس گفت و دانش آموزان هم نمی‌توانند همه‌ی مطالب را بی‌کم و کاست نکته به نکته یادداشت کنند.

از همان لحظه این اندیشه در ذهنم نقش بست که دیگر زمان آن فرا رسیده که همتی کنم و فکر قدیمی نگارش کتابی جامع را که از پیش در ذهن داشتم محقق کنم.

اما جمع و جور کردن همه مطالب به علاوه بست و ... کار آسانی نبود. باید فکری برای املا و لغت می‌کردم ... طرحی برای تاریخ ادبیات‌ها، درآمدها، معنی اشعار و ... می‌ریختم...

می‌گویند کار را باید به کاردان سپرد. جزوه‌ها و افکار و ایده‌ها را با خود به دفتر دوست عزیزم اشکان حافظی بردم و ایشان هم از سر لطف و مهر آن‌چه شما در مقدمه صلی و کاربردی کتاب خواهید خواند برای من شرح داد و با همفکری و راهنمایی ایشان این کتاب تدوین شد.

در پایان تشکر صمیمانه دارم:

از خانم‌ها نگار بهمنی و فوزان برومند برای آغاز کار
از آقای اشکان حافظی برای راهنمایی‌ها، طرح‌ها و همفکری
از خانم‌ها فاطمه حسین فرد و فرناز شرفی برای بازخوانی کتاب
از خانم صنم آفریگان برای زحمت بی‌پایان تایپ و صفحه‌آرایی
از مجموعه تخته سیاه به خصوص دوست عزیزم آقای دکتر مهدی آرام‌فر و خانم دکتر مونا آرام‌فر
به خاطر مساعدت و حمایت بی‌دریغ

تا نبود این نار عالم، جمله نور	تو بزن یا رتبا آب طنبور
آب و آتش، ای خداوند، این توست	آب دریا، جمله در فرمان توست
ور نخواهی، آب هم آتش شود	گر تو خواهی آتش، آب خوش شود

مولانا

دوستان عزیز سلام، منظور از مقدمه در این کتاب خاص، متن‌های طولانی و کسل‌کننده ادبی معمول نیست، هدف ما از این مقدمه بیش‌تر ارائه روش استفاده بهتر از این کتاب و رشد کیفی درس ادبیات است. بنابراین ابتدا به معرفی کتاب و ویژگی‌های آن می‌پردازیم سپس به بررسی درس ادبیات و نحوه برخورد با آن می‌پردازیم و در نهایت یک دستورالعمل جامع و یک برنامه‌ریزی کامل برای رسیدن به تسلط در درس ادبیات ارائه خواهیم نمود.

کتابی که در دست دارید بسیار متفاوت با سایر کتب ادبیات است. به این معنی که در این کتاب برای اولین بار نکاتی که از نظر یک برنامه‌ریز و مشاور تحصیلی نیز اهمیت دارد لحاظ شده است از جمله این‌که تعداد صفحات و حجم کتاب طوری طراحی شده که در ماه‌های پایانی سال

تحصیلی کنکور به راحتی قابل دوره کردن باشد یعنی حداکثر طی ۲ ماه بتوان کل ادبیات را دوره کرد. ابیات کتاب هم از نظر معنی و مفهوم بررسی شده‌اند و هم در بعضی از ابیات که معنی تحت‌اللفظی آن‌ها با پیام آن‌ها متفاوت است، معنی و پیام هر دو ذکر شده‌اند. به جای این‌که واژگان دروس مختلف به شکل لغت‌نامه حجیم و بی‌مورد در انتهای کتاب بیاید با کمک شیوه مدرن یادگیری واژگان «لایتنر» به شکل جعبه پرسش و پاسخ در پاورقی صفحات درج شده و داوطلب را قادر می‌سازد که دقیقاً روش صحیح دوره لغات را پیاده نماید.

ادبیات فارسی مهم‌ترین درس عمومی است و نقش آن در آزمون سراسری بسیار بزرگ است چرا که حجم مطالب این درس چندین برابر سایر دروس عمومی است و در عین حال داوطلبان برتر کنکور همیشه از این درس نمرات بالایی کسب می‌نمایند و این یعنی اگر داوطلبی در این درس نمره پایین یا حتی متوسطی کسب کند شانس بزرگی را در آزمون از دست خواهد داد چرا که جبران ضعف درس ادبیات با سایر دروس عمومی امکان‌پذیر نیست.

ادبیات فارسی از نظر یک مشاور کلاف در هم پیچیده است از انواع مطالب که روش‌های مطالعه گوناگونی دارند! برای مثال روش مطالعه تناسب معنایی پیدا کردن علل ارتباط معنایی بین ابیات مختلف است و در واقع بیش‌تر جزو مطالب مفهومی و منطقی طبقه‌بندی می‌شود تا حفظی بنابراین برای تسلط بر این بخش بیش‌تر نیاز به تمرکز و علت‌یابی داریم تا تکرار. در کنار این بخش با واژگان سرکار داریم که کاملاً حفظی هستند و باید با روش پرسش و علامت‌گذاری به حافظه سپرده شوند. بنابراین برای تسلط بر این درس نباید به یک روش عمل کرد و در واقع شیوه واحد مطالعه ادبیات وجود ندارد و عملاً با شیوه‌های مختلف مطالعه روبه‌رو هستیم.

⑥ **بخش تاریخ ادبیات:** در این بخش با مطالبی سر و کار داریم که با هم ارتباط ندارند یعنی نمی‌توانیم از روش کدگذاری استفاده کنیم بلکه باید از روش جداسازی مطالب استفاده کنیم یعنی اطلاعات مربوط به هر تاریخ ادبیات را باید طبقه‌بندی کنیم که از نظر ما شامل:

- ۱- اسم
- ۲- آثار
- ۳- توضیحات (مشخصات - سبک)
- ۴- نیم‌نگاه است.

به این ترتیب که تاریخ ادبیات مربوط به یک شاعر از یک متن خام تبدیل به اطلاعات طبقه‌بندی شده می‌شود و نگاه عمیق‌تر و دقت بیش‌تری روی جزئیات انجام خواهد شد.

روش مطالعه: برای هریک از تاریخ ادبیات‌ها تعداد مشخصی داده داریم. مثلاً در کنار کادر مربوطه به درس مولانا یادداشت می‌کنیم ۴، این ۴ یعنی ۱) مثنوی معنوی، ۲) شهرت نی‌نامه برای سرآغاز آن، ۳) توجه مولانا به روح نیایش و حق در تار و پود ابیات و در نهایت ۴) نی عشق را پروردگار جهان می‌نوازد و در هر بار دوره یعنی از دفعه دوم مطالعه به بعد فقط اجازه داریم تعداد داده‌ها را ببینیم و سعی کنیم همه موارد را تنها با کمک حافظه بیان کنیم. « روش پرسش و پاسخ برای دوره اطلاعات تا پنج برابر موثرتر از دوره به شکل مطالعه مجدد است. »

⑦ **بخش متن و تناسب معنایی:** با توجه به این اصل که قرار است دوره‌های دوم به بعد مطالب به شکل پرسش باشد متن‌ها و ابیات کتاب با طراحی خاصی نگاشته شده به این معنی که مفهوم و پیام ابیات برخلاف معمول زیر خطوط نوشته نشده و در یک کادر مجزا در سمت چپ صفحه نوشته شده است و شما را قادر می‌سازد تا به سادگی دست خود را روی کادر معنی و پیام بگذارید و سعی کنید پیام و مفهوم را خودتان بیان کنید.

البته از بار دوم مطالعه بنابراین روش مطالعه متن‌های کتاب به این شکل است:

(۱) بار اول اسات را می‌خوانیم و سعی می‌کنیم ارتباط آن‌ها را با معنی دحل کدر پیدا کنیم و عملاً خودمان را جای نویسنده قرار داده و تلاش کنیم بفهمیم که مثلاً چرا اسامی را معراج «مر زبان را مستری جز غوس نیست» این را می‌گوید می‌کند که سرش تسبیح است و می‌فهمد؟

(۲) اما دفعات بعد همان‌طور که ذکر شد باید مدون دیس کدر هم می‌نویسد و هم بعد از آن می‌کند

نکته: کادریایی که معنی و پیام‌شان با هم متفاوت است را بیش‌تر دوره کنید. برای تسلط کامل به این مطلب می‌توانید به کتاب قرابت معنایی مؤلف مراجعه کنید.

واژگان: دشوارترین مطالب برای حافظه کم کمیت هستند چون معجزه‌آمیزی طراحی شده که مطالب را به پهنای در حافظه نگه می‌دارد به همین دلیل است که بیات شعر را بهتر به خاطر می‌سپاریم تا خطوط روزنامه و به همین ترتیب روزنامه را بهتر در حافظه نگه می‌داریم تا فرمول‌های ناآشنای ریاضی. به همین ترتیب واژگان دشوارترین مبحث ادبیات فارسی از نظر به‌خاطر سپردن هستند اما از آن جایی که همیشه برای حل هر مشکلی راه‌حلی وجود دارد، برای رفع مشکل حتمی است راه‌حلی پیدا می‌کند. شما باید موقع مطالعه درس به درس ادبیات واژگان هر صفحه را به دقت بخوانید هر هفته یک‌بار «مثلاً جمعه‌ها» از بندای کتاب شروع به بررسی لغات کنید.

تکرار می‌کنیم هر جمعه از واژه‌ها به این ترتیب که اگر معنی را به درسی معنی کردید یکی از خانه‌های خالی مربوط به آن لغت را با مداد علامت‌گذاری نمایید. هرگاه یک لغت هر دو خانه‌اش علامت‌دار شد به این معنی است که به دایره پرسش ما حذف شود، اما اگر معنی واژه‌ای را به‌خاطر نیاوردید همه علامت‌های قبلی آن را پاک کنید تا مراسم از اول شروع شود. با این روش ساده اما موثرتر هر واژه‌ای دقیقاً به همان تعدادی که لازم است دوره خواهد شد.

نکته: مراقب کلماتی که برایتان آشنا هستند باشید ممکن است معنی ادبی آن‌ها یا معنی عامیانه‌اش فرق کند!

آرایه‌های ادبی:

☑ روش مطالعه آرایه‌ها چگونه است؟

دقت کنید شما قرار نیست همه آرایه‌های کتاب درسی را حفظ کنید بلکه باید ابزار تشخیص آرایه‌ها را پیدا کنید. پیشنهاد من این است با استفاده از مفاهیم اولیه آرایه‌ها برای خودتان تکنیک بسازید و سعی کنید همه آرایه‌هایی که در کتاب مشخص شده است را با کمک تکنیک خودتان توجیه کنید و اگر لازم بود تکنیک خود را تکمیل بخشید مثلاً وقتی من دبیرستانی بودم برای تشخیص کنایه یک قانون طراحی کرده بودم به این شکل که کنایه در دنیای واقعی امکان‌پذیر است ولی منظور ما این نیست من فرض می‌کردم یک مرد ژاپنی در کنار من است و می‌خواهم جملات را برای او ترجمه کنم و او اجرا کند اگر توانست کنایه است وگرنه یا استعاره است یا مجاز! البته با این پیش‌فرض که کلاً منظور من را نفهمد و فقط ظاهر کلام را متوجه شود.

مثلاً: کنایه مشهور به شکمت صابون نزن ترجمه ژاپنی احتمالاً شکم خود را صابون‌مالی می‌کند (چون امکان دارد می‌شود کنایه)

و مثلاً: استعاره مشهور غلم برو آب بیار ترجمه ژاپنی احتمالاً گیج و منگ می‌ماند که مگر گل یا دارد برود آب بیاورد! چون امکان ندارد می‌شود استعاره یا مجاز

توصیه می‌کنم: برای تسلط کامل، به کتاب آرایه‌های ادبی از همین مؤلف مراجعه کنید.

املا در ادبیات: در طول چند سال اخیر، سوالات مربوط به املا پیچیده‌تر شده‌اند به این ترتیب که سوالات املائی ادبی از حالت املائی لغوی صرف خارج شده‌اند و مفهومی‌تر شده‌اند. در این کتاب برای کمک به رفع این دشواری، املا به شکل بسیار تخصصی آورده شده است:

املائی لغوی: کلماتی که ارزش املائی دارند پررنگ‌تر شده‌اند.

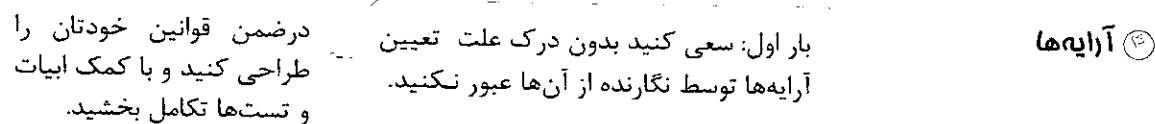
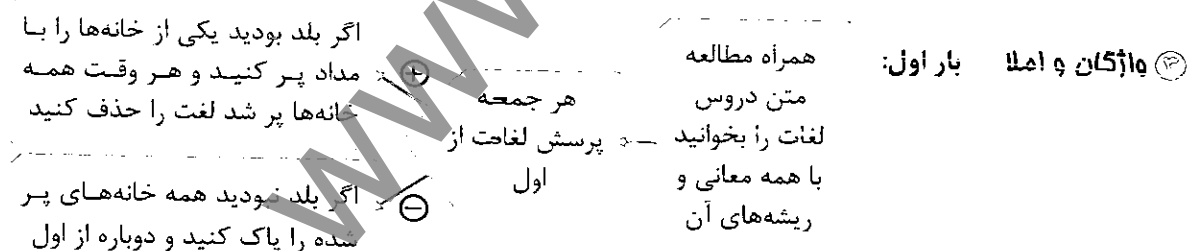
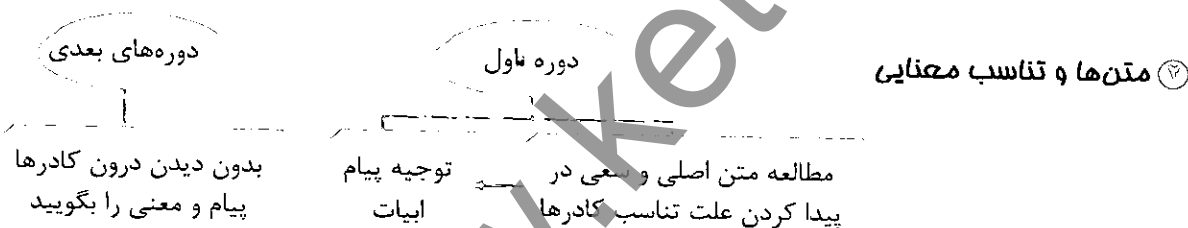
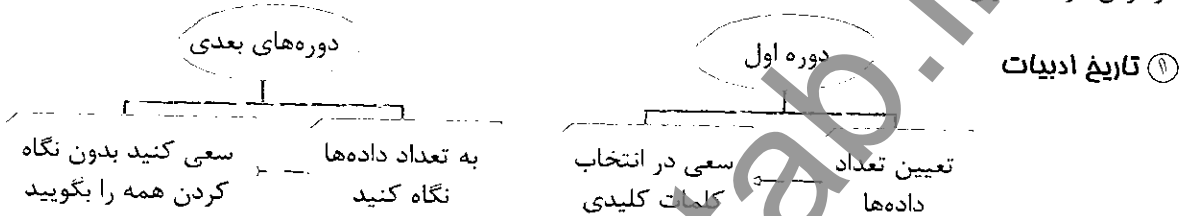
املائی مفهومی: در بخش واژگان در پیچیدگی، کلمات هم‌ریشه با علامت مشخص شده‌اند. مثلاً اگر بدانیم که شرحه، تشریح و شرح دادن از یک ریشه هستند جلوی بسیاری از اشتباهات املائی گرفته خواهد شد و واژگان هم‌ریشه به درک معنی لغت و افزودن به دایره لغات شما نیز کمک شایانی می‌کند.

املاي زبان فارسي : نگارش لغت در فرهنگ جديد ادبيات فارسي تغييراتي داشته كه همواره از سوي طراحان كنكور مورد سوال قرار گرفته است از قبيل قوانين به كارگيري تشديد، همزه و ... كه بايد با استفاده از قوانين نگارش زبان فارسي آموخته شده و در متن هاي ادبي جستجو شوند تا براي چشم و حافظه تصويري آشنا شوند.

املاي كلمات مشابه و هم آوا : بسياري از كلمات از نظر ظاهري با هم تشابه دارند اما با توجه به متن معنای متفاوتی دارند مثل غريب و قريب و هایل و حایل یا نواحی و نواهی كه اتفاقاً بخش دشوار املا را تشكيل می دهند. چرا كه با نگاه سريع به متن دیده نمی شوند و حتماً باید با توجه به معنی و مفهوم متن تشخيص داده شوند و همین طور کلماتی كه از نظر آوایی شبیه هم هستند مثل خوار و خار اما روش برخورد با این كلمات چیست؟ از نظر ما در وحله اول باید چشم با این كلمات آشنا شود و با جستجوی متن هاي ادبي براي حافظه دوره شود به همین دليل در پايان هر فصل همه كلمات مشابه و هم آوا در ايستگاه هاي املايي آورده شده اند كه با توجه به محدوديت اين لغات مناسب دوره هستند.

⑥ **درآمدها :** اين مباحث بسيار مهم اند و به تكرار و ممارست بسيار نياز دارند.

خُب تا اين جا شيوه هاي مطالعه مباحث مختلف توضيح داده شده و برای زمانی كه لازم بود يكي از اين روش ها را كه فراموش كرديد سريع به خاطر بياوريد خلاصه اين شيوه ها را به شكل الگوريتم براي تان می نویسم:

در مرحله بعدي سعي كنيد با تست آرايه قوانين تان را قوی كنيد.

